הלייב: הלייב: שהבגד מיי פייצ מהלי

ני"ו הלכה ג: שו ה מיי פ"ו מהלי ממרים הל"ו סמג עשין קטו טוש"ע יו"ד סי רמ סער יו:

ישום היות של לנו שב הלי שו ג מניי פ״א ופ״ג מהלי מילה הל״א סמג עשין כח

טוש"ע יו"ד סי' רס: שה ז מיי' פי"א מהל' בכורים

טוש"ע יו"ד סי׳ שה סעי׳ ה: שם ח מיי׳ פ״ה מהל׳ ת״ת

נווש"נו יו"ד מי כמא:

שיא כ טוש"ע שס בהג"ה: שיב ל מיי פי"א מהלי בכורים הל"ב סמג

שיג מ מיי שם טוש"ע שם

נכורים הכיינ ס עשין קמד טוש"ע יו"ד סי" סעי" טו:

הל"א סמג עשין הל"א סמג עשין יב טוש"ע יו"ד סי' רמה סעי' א: עוד ט י מיי פ"א מהל' מילה הל"א ב סמג עשין כח

הל"א סמג עשין קמד

במ.

ונתן], ג) גיטין נב., ד) [ב"מ מד ע"א], ה) תוספתא דסוטה פ"ב ה"ח [ברכות כ: שבת סב. עירובין כז. חגיגה ד. ספ. פירופן פו. מהינט י. ר"ה ל. מנחות מג. וע"ע תוספתא דקדושין פ"א ה"ח], ו) [ויקלא יט, כו], ו) [שס], ה) [שס כא, א], ע) [לקמן ל:], י) מוספתא דקידושין פ״א ה״ח מכילתא סוף פ׳ בא [לקמן ל:], ל) [לקמן פב ע"א ע"ש], ל:], כ) [נקמן פב ע"א ע"ש], ל) [בכח"י: בנהר. (וכדלקמן ל ע"ב)], מ) [בדפו"ר: מהלוה], נ) [בכת"י: למיפרק נפשיה], מ) ["פדה" ליתא בכח"י. ובדפו"ר חיפדה. וכ"ה ברש"י וכעי"ז ברי"ף ורח"ש. ועיין רש"ל, רש"ש, ובר"ש מדעסויא], ע) בכורות מט: (תוספתא דברכות פ"ב) [עי" מוס' בכורות פ"ו ה"גן, ב) [ברש"י שברי"ף: לחפץ], (3) [ברש"י שברי"ף: לתוסן, (5) [ברש"י וברי"ף: לתוסן, (6) [ל"ל וכולהו. (רש"ל)], ל) [ל"ל אחר ד"ה מחייב], ש) [ע" חוס' לעיל ט ע"א ד"ה והלכמא], ש) [וע"ע מוס׳ ב״ב קלג: ד״ה ולאו. לוט ב ב קטג. ל ה יהנון, א) [שם ד"ה יהני], ב) [ל"ל קונים מהם בלא. (ר"ש קונים מהם בלא. (ר"ש מדעסוי), ג) [בתוס' הרא"ש:

תורה אור השלם

וּ וְאָם גָּאל יִגְאַל אֶת. הַשְּׂרָה הַמֵּקְרִישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חַמִשִׁית כֶּסֶף עָרְבַּךְ עָלָיו וְקָם ויקרא כז יט , אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ ואַת שַבַּתֹתִי תַשָּׁמֹרוּ אַנִי יִי אֶלהַיכֶּם: ויקרא יט ג 3. וַיִּמְל אַבְּרְהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בָּן שְׁמֹנְת יָמִים בַּאֲשֶׁר

צוָה אתו אֱלהים: 4. זאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךְ אַחֲרִיךְּ הִמּוֹל לְכֶם כְּל זְכָר:

בראשית יז 5. וערל זכר אשר לא ימול אָת בְּשַׂר עְרְלָתוֹ וְנִכְּרְתָה הַנָּפָשׁ הַהִוֹא מֵעַמֶּיהְ אֶת הַנָּפָשׁ הַהִוֹא מֵעַמֶּיהְ אֶת בריתי הפר: בראשית יז יד בְּרְיוֹנִי בַּרְאשׁית יוֹ ידּרְ 6. וְצֵוֹ אֶת יְהוֹשְׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְצֵהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר לְפְנֵי הָעֶם הַּזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאָה:

. דברים ג כח דברים ג כח 7. אַת כָּל אֲשֶׁר צְנְּה יְיָ אֲלֵיכָם בְּיַד מֹשֶׁה מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צְנָה יְיִ נְהָלְאָה לְדֹרתַיכָם: במדבר טו כג לְדֹרתַיכָם: במדבר טו כג יְרִיזֵינֶטָר חֲמוֹר תִּפְּדֶּה בְשֶׂה 8. וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְּדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְּדֶּה וַעֲרַפְּתוֹ כֹּל בְּבוֹר בָּנֶיךְ תִּפְּדֶה וְלֹא יֵרְאוּ בְּנֵי רֵיקֶם: שמות לד כ 9. בָּל בָּטֶר רָחֶם לְכָל בְּשִׂר אֲשֶׁר יַקְּרִיבוּ לִיְיָ בְּאָדְם וּבִּבְּהַמְּה יִהְיָה לְּךְּ אַךְ פְּדֹה תִפְּדָה אַת בְּכוֹר הָאָדָם וְאַת

מוסף רש"י

. הַבְּהַמֶּה

מאי טעמא ונתו הכסף וקם לו. אין הקדש נקנה במשיכה דכתיב ביה ויסף חמישית כסף ערכך עליו וקס לו ואין שטר וחזקה קונין קרקעומיו ולא משיכה את

המטלטלון (דפון וד:). שהדוכן - דמשמע בניך ולא בנותיך ויש לומר דס"ד בכור בניך אב חייב לפז גרמא. דאיכא שעתא דלא ממייב בה (דפון דד:). וכל מצות לא תעשה וכו' ואחד הגשים חייבים. דהשוה הכמוג אשה לאיש לכל עושין שנמורה

(ברכות כ:). דמחייב ברא למיעבד לאבא. כגון כנוד ומורא (לקמן ל:). שזה מצותו על אביו וזה מצות בנו עליו. מלות תו של אב זה היתה על אביו שמת ומלות בנו עליו (בכורות מט.).

 ל) מעשר שני פ"ד מ"ו
עד שימשוך. בשור: ויחזיק. בבית: משכו. הדיוט פ" חפץ של הקדש מוספתא דערכין פ"ד ה"ב,
מיד הגובר במנה: ולא הספיק לפדוחו. כלומר לתת דמיו לגובר:
נ) ע" מוס' שנת קכת. ד"ה נותן מאתים. דכי אייקר ברשות הקדש אייקר הואיל ולא נתן המעות: לא יהא כה הדיוע כו'. שאם משכו מיד הדיוע ישלם כל מעותיו דקנאו במשיכה וברשותו הוא

עד שימשוך ויחזיק משמטו במנה ולא הספיק דול: פדחו. נתן חת המעות: בותבר' כל מלום החב כו'. בגמ' לפדותו עד שעמד במאתים נותן מאתים מאי מפרש לכולה מתני: שהומן גרמה. מעמאס ונתן הכסף יוקם לו משכו במאתים שהומן גורם 6 לה שתבח: חוד מבל ולא הספיק לפרותו עד שעמד במנה נותו מקיף. פחת הרחש: וכל משחים. מאתים מאי מעמא ילא יהא כח הדיום חמור פאת זקן: ובל מטמא. דכהנים: מהקדש פדאו במאתים ולא הספיק למושכו נימא דמיחייב ברא גמ' אי עד שעמר במנה נותן מאתים מאי מעמא למיעבד לאבא. והכי משמע כל ונתן הכסף וקם לו פראו במנה ולא הספיק מלות שהבן מלווה על אביו נשים למושכו עד שעמד במאתים מה שפדה פדוי פטורות בתמיה: איש אמו ואביו מיראו הרי כאן שנים. לשנים הוא ואין נותן אלא מנה אמאי ה"נ נימא לא יהא אומר: המוטלות (עליו) על האב. כח הדיום חמור מהקדש אטו הדיום לאו במי שפרע קאיס: **כותני'** כל מצות הבן על כגון הנך דמפרש בברייתא ללמדו תורה ולמולו ולפדותו בה' סלעים האב אנשים חייבין ונשים פטורות וכל מצות אם בכור הוא ולהשיאו אשה שוכולה האב על הבן אחד אנשים ואחד נשים יליף ואזיל מקראי: אף להשיטו בנהר. חייבין יסבוכל מצות עשה שהזמן גרמא שמה יפרוש בספינה ותטבע ויסתכן אנשים חייבין ונשים פטורות וכל מצות עשה אם אין יודע לשוט: ליסטות ס"ד. והלא ישב ולא למדו כלום: כאינו שלא הזמן גרמא אחד האנשים ואחד הנשים חייבין יוכל מצות לא תעשה בין שהזמן מלמדו ליסטות. דכיון דאין לו אומנות ויחסר לחמו ילך בפרשת גרמא בין שלא הזמן גרמא אחד האנשים דרכים וילסטם את הבריות: י) כאשר ואחד הנשים חייבין החוץ מבל תקיף ובל תשחיתי ובל תממא למתיםי: גב" מאי כל לוה אומו. ולא את שרה: מיחייב איהו. כשיגדל: אשכחן מיד. לאברהם מצות הבן על האב אילימא כל מצות נחמר כן: חינו חלח לשון זירוו. דמיחייב ברא למיעבד לאבא נשים פטורות שיהא מהיר וזריז בדבר ונוהג מיד והתניא מיבאיש אין לי אלא איש אשה מנין ונוהג לדורות: מיפדה מפדה כו'. כשהוא אומר איש אמו ואביו תיראו ההרי כלומר קרי ביה (6) תפדה: ואיהי מכלן דלה מיפקדה. איהי אמו מנין כאן שנים אמר רב יהודה ה"ק כל מצות הבן שאינה מלווה לפדות את בנה דכיון המוטלות על האב לעשות לבנו אנשים חייבין דמלות עשה שלה הזמן גרמה הוח ונשים פטורות תנינא להא דת"ר יהאב חייב בעי קרא למעוטה: לפדות את בבנו למולו יולפדותו יוללמדו תורה ולהשיאו עלמו. כשהוא בכור ולא פדאו אביו: אשה וללמדו אומנותס וי"א אף להשימו סבמים ואיהי מגלן דלא מיחייבה. נהי רבי יהודה אומר כל שאינו מלמד את בנו דאביה אינו מלווה לפדותה דכתיב אומנות מלמדו ליסטות ליסטות ס"ד אלא בכור בניך אימא איהי תפדה נפשה לכשתגדל דהא קרינן ביה תפדה כאילו מלמדו ליסטות: למולו מגלן דכתיב אלמא מצוה אברא נמי רמיא נוימל אברהם את יצחק בנו "והיכא דלא והך מלות עשה שאין הזמן גרמא מהליה אבוה מיחייבי בי דינא למימהליה היא: כל שאחרים כו'. האב: דכתיב יוהיכא דלא הוא לפדות. שלא פדאו אביו:

∞מהליה בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה מהליה בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה מהליה בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה דכתיב זערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה איהי מגלן דלא מיחייבא דכתיב נאשר צוה אותו אלהים יאותו ולא אותה אשכחן מיד לדורות מנלן תנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר צו אינו אלא זירוז מיד ולדורות זירוז דכתיב יוצו את יהושע וחזקהו ואמצהו מיד ולדורות דכתיב ימן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם: לפדותו: מגלן דכתיב °כל בכור בניך תפדה לוהיכא דלא פרקיה אבוה מיחייב איהו למפרקיה דכתיב פדה תפדה ואיהי מגלן דלא מיפקדה דכתיב תיפדה תפדה כל שמצווה לפדות את עצמו מצווה לפדות את אחרים וכל שאינו מצווה לפדות את עצמו "אינו מצווה לפרות אחרים ואיהי מנלן דלא מיחייבא למיפרק נפשה דכתיב תפדה תיפדה כל שאחרים מצווים לפדותו מצווה לפדות את עצמו וכל שאין אחרים מצווים לפדותו אין מצווה לפדות את עצמו ומנין שאין אחרים מצווין לפדותה דאמר קרא כל בכור בניך תפדה בניך ולא בנותיך שתנו רבנן יהוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו שזה מצותו על אביו וזה מצות בנו עליו אמר רבי ירמיה הכל מודין

משבן במאתים ולא הספיק וכו' נותן מאתים מ"מ לא יהא כח דש א מיי פ"ז מסלי עוכין הדיום חמור מהקדש. וא"ת תיפוק ליה מטעם דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכיון דמשכו במאתים אינו יכול לחזורא בו וי"ל כיון דבטעות היה כמו הכא שלא היה סבור שישתנה השער לא הוי כמסירה להדיוט וקשה דאמר

בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלג:) גבי בנו של יוסף בן יועזר דחשכח מרגניתא אמרה ליה דביתהו זיל מוכרה לגזבר דהקדש ולא תשיימא את דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט ואמאי הא שומא בטעות הוא אם יאמר לתתה פחותה משויה וי"ל בדבר שאין שומתו ידועה כגון מרגניתאש גומר בדעתו אפי׳ תשווה יותר שהרי כמו כן מסופק שמא שוה פחות א"נ י"ל דהתם כששם אותה בפחות משוויה מתכווין לוותר להקדש א"כ שייך לומר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אבל הכא לא נתכוין לוותר כלל כשמשכו במאתים שכך היה שוה באותה שעה ולא שייך אמירתו לגבוה כמסירה להדיוט בים: אמו הדיום לאו במי

וקשה דאמר פרק הניזקין (גיטין ד' נב.א)

דיתמי הרי הן כהקדש ולא מיקנו אלא

בכספים (כ) דקא יהיב דמי ליתמי

אפירי וזל אואין לוקח יכול לחזור

בו אייקור יתמי יכלו לחזור בהם שלא

יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש

ואמאי והא בהדיוט נמי איכא במי

שפרעג וי"ל דלא דמי דהתם גבי יתמי

מדאורייתא דינם כהדיוט וא"כ אינם

קונים ט בלא משיכה אלא שייפו חכמים

כחם ט לעשות כהקדש שיהו קונים

בכסף הילכך במקום הפסדם של

יתומים אוקימנא די אדינא אע"ג דהדיוט

קאי במי שפרע כדי שלא יהיה כח

הדיוט מרובה משלהן ולא יבואו לידי

הפסד ע"י תקנת חכמים כי לולי

התקנה היו חוזרים בהם אפי׳ קבלו

המעות ד כיון שלא משך אבל הקדש

דמדאורייתא הוא דמקני בכספא

אבל רבנן תקנו משיכה להרויחן שלא

יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש

וכיון דהדיוט אינו יכול לחזור בו

אלא א"כ מקבל עליו מי שפרע נוקמיה אדיניה בכסף ולא יוכל הקדש

לחזור בו כלל כיון שקיבל הכסף:

אותו ולא אותה. וח״ת למ״ל קרח

שהזמן גרמה הוה שנימול בשמיני

ללידתו ונשים פטורות וי"ל כיון דמיום

השמיני והלאה אין לה הפסק לאו

זמן גרמא הואה וא״ת אכתי מ״ע

שהומן גרמה הוה דחין מלין הלה ביום כדאיתא בפרק הערל (יבמות דף עב.) וי"ל דאתיא כמ"ד התם

דמילה שלא בומנה נוהגת בין ביום

בין בלילה: ואיהי מנא דן דדא

מיחייבה למיפרק נפשה דבתיב

תפדה תיפדה. ואם תאמר תיפוק ליה משום דכתיב כל בכור בניך תפדה

תיפוק ליה דמלות עשה

שיד ג מיי שם הל״א טוש״ע שם מ"ח: שמו ס מיי שם הל"ג טוש"ע :שם סעי׳ טו שפרע קאי. וכיון דהדיוט אינו יכול לחזור בו בלא מי שפרע היכא דיהיב לו דמי כמו כן הקדש לא יחזור בו הגהות הב"ח

וכו' בכספים דהיכא דקל יהיב:

(א) רש"י ד"ה תיפדה וכו' קרי ביה מִּפָּדָה: (ב) תום' ד"ה אטו

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה אטו כו' דקא יהיב דמי ליתמי אפירי וזל אין כו׳ נלטנ״ד לחחות חלח איו ע"פ הסוגיא דגיטין יעוש"ה ולו"ק:

מוסף תוספות

א. אפילו לא משכו נמי כיון שאמר לפדותו במאתים. תוס' ב"ב חלג: ר. כי לא אמר לקנות גיטין דף נב. מקשה בנ"ח. גבי הקדש כה"ג אינו יכול לחזור .ד. ולא קיימי אפי׳ במי שפרע. שס. ה. כמו פדיון הבן דאין ליה לקמן בפירקין (לד.) מ״ע שלא הזמן גרמא. תוס' הרח"ש.

תום' ר"י הזקן

עד שימשוך. המטלטלין ויחזיק בקרקע. משכו. חפץ של הקדש שהגזבר מכרה. לפדותו. ליתן המעות. ונתן . הכסף. גבי הקדש כתיב שאין בכסף. משכו במאתים. איכא מאז דמפרש שלא דבר כלום מאן ומפוש שלא דבו כלום אלא ששאל לגזבר בכמה כסף תתן לי זה החפץ ואמר הגזבר במאתים ועמד ומשכו. אבל אם אמר לו מאתים אתן לך אינו יכול . לחזור בו אע"פ שלא משך, להדיוט. והעיקר דלא אמרינן , אמירתו לגבוה וכו׳ אלא במה כדאמרינן אמירתו לגבוה וכו׳. אבל מה

שהוא אומר ליתן לא שייך לא שהוא אומר ליתן לא שייך ביה אמירתו לגבוה מסירתו להדיוט אמרינן במה שהוא ביה אמירתו לגבוה מסירתו להדייט אמרינן במה שהוא תחת ידו שהוא יכול למוסרו, אבל מה שאינו תחת ידו לא הוי כלום אפילו הקדישו אינו קדוש ומשום הכי אצטריך משכו, . דהא אפילו אין המעות בידו נתחייב בהן. משום הכי נקט פדאו במאתים לסברא דיי להודיע שהמעות ברשותו ונתנם, וה״ה אפילו לא נתנם אם הם תחת ידו דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. ולפירושא קמא

משום סיפא נקט ליה כשהוקר דדוקא כשנתן מעות אין הגזבר חוזר אבל לא נתן מעות חוזר. הכא נמי נימא. דהא לעיל אע"ג דאין קנין הקדש במשיכה אמרינן להועלת הקדש רקנה, הכא נמי אע"ג דקנין הקדש בכסף, להועלת הקדש רקנה, הכא נמי אנ"ג דאין קנין הקדש במשיכה אמרינן להועלת הקדש רקנה בכסף, ומהדיוט נמי קנה כל כך שאם רוצה לחזור יקבל עליו מי שפרע. אבל לאו לחומרא לא יהא כח הדיוט. אטו. כלומר וכי הדיוט רשאי לחזור בו והא אם יחזור בו יקבל עליו מי שפרע, הילכך גזבר לא יחזור בו וקנה הפודה שהרי תורה זכתה לש שפרע להדיוט לא יחזור בו גזבר, דתנן בשקלים פ"ד ומתניא בפרק הזהב [ב"מ נז, ב] המקבל עליו לספק סלתות מד" סאין בסלע ושפרע להדיוט לא יחזור בו גזבר, דתנן בשקלים פ"ד ומתניא בפרק הזהב [ב"מ נז, ב] המקבל עליו לספק סלתות מד" סאין בסלע ושפרע להדיוט לא יחזור בו גזבר, דתנן בשקלים פ"ד ומתניא בפרק הזהב [ב"מ נז, ב] המקבל עליו לספק סלתות מד" סאין בסלע והדיוט לא יחזור בו גזבר, דתנן בשקלים פ"ד ומתניא בפרק הזהב [ב"מ נז, ב] המקבל עליו שיד הקדש על העליונה, ואע"ג דבהדיוט איכא מי שפרע אם יחזור בו הלוקח. ווה ראיה דבבא קמייתא דאמרינן קוה דוקא כשלא הוול אבל אם הוול חורר בו הגובר ואינו מקבל עליו מי שפרע אם יחזור בו הלוקח. ווה ראיה דבבא קמייתא דאמרינן קנה דוקא כשלא הוול אבל אם הוול חורר בו הגובר ואינו מקבו שאין לו אומנות (גורם לו) להיות מלסטם את הבריות. לכם. כסף אע"פ שהוקר קנה שהתורה אמרה שיקנו ההקדש בכסף. נשים פטורות. וכי הבת פטורה מכבוד אב ואם. שנים. שהוהיר הבן והבת. תנינא. תנן במתנ" מה ששנים ברייתא. לסטות. שמתוך שאין לו אומנות (גורם לו) להיות מלסטם את הבריות. לכם. רבים משמע והיינו ב"ד. אשר לא ימול ונכרתה. אלמא הוא מצווה. תפדה. קרי ביה תפדה דלא מחייבא לפדות את בנה דלא מפקדא בפרקונה דידה.

דמשמע בניך ולא בנומיך ויש לומר דס"ד בכור בניך אב חייב לפדות ולא נקבה אבל הנקבה תפדה עצמה להכי איצטריך להאי קרא: